

DEN NORSKE KIRKE

Kirkebruksplan i Oslo

Ellingsrud og Furuset menighet
Ulsholt veien 37
1053 OSLO

Dato: 01.11.2019

Vår ref: 19/04010-2

Deres ref:

Svar på brev vedrørende fristilling av kirker

Det vises til deres brev datert 26. september 2019 med flere spørsmål vedrørende fristilling av soknekirker. Kirkelig Fellesråd i Oslo og Oslo bispedømmeråd vil i det følgende besvare de spørsmål som tas opp i brevet, i fellesskap.

I brevet vi har mottatt reiser dere først og fremst spørsmål ved lovligheten av fristilling, herunder i hvilken grad fellesrådet kan leie ut soknekirken med tanke på menighetsrådets og menighetsprestenes bruksrett til kirken og ellers forbudet mot påhefte av bruksretter.

Vi konstaterer innledningsvis at dere skriver at spørsmålene som er stilt ikke får noen direkte betydning for arbeidet med å få til en god avtale med Kirkens Bymisjon, som menigheten ønsker velkommen i Ellingsrud kirke.

Kirkebruksplanen for Oslo

Ellingsrud og Furuset menighet er kjent med kirkebruksplanen og behovet for denne. Samtidig er det nødvendig for oss å knytte vårt svar opp til dette, fordi det er den faktiske situasjonen som Oslokirken befinner seg i som spørsmålene har sin bakgrunn i.

Kirken i Oslo har de siste årene hatt en situasjon hvor kommunen ikke bevilger tilstrekkelige midler til drift og vedlikehold av kirkene som Kirkelig Fellesråd i Oslo forvalter. Som en nødvendig respons på dette, ble Gamlebyen, Bredtvet, Markus og Majorstuen kirker tatt ut av ordinær bruk i 2012 etter en omfattende prosess. Videre arbeid med en helhetlig kirkebruksplan for Oslo ble innledet i 2017.

Formålet med prosessen har vært å involvere hele kirken i Oslo, med tanke på nødvendige strategiske, helhetlige og økonomiske vurderinger og prioriteringer av hvilke kirker som fortsatt kan videreføres på nivå med tidligere, og hvilke kirker som må få endret bruk på grunn av manglende tilskudd fra kommunen.

Den vanskelige økonomiske situasjonen er blant annet omtalt i mandatet for kirkebruksplan i Oslo datert 16.02.2017 s. 2:

«Spesielt har det de senere årene vært fokus på det økende behovet for vedlikehold av kirkebyggene og lokaler knyttet til kirkene. Vedlikeholdsetterslepet er anslått til rundt en milliard kroner. Oslo kommune er etter kirkeloven pliktig til å bevilge penger til vedlikehold av kirkebyggene. De årlige bevilgningene har vært for små, og har blitt ytterligere redusert i denne perioden til det uakseptable.»

I innstillingen fra styringsgruppen for kirkebruksplanen datert 30.11.2018 heter det på s. 4 om formålet med kirkebruksplanen:

«Utgangspunkt for arbeidet med kirkebruksplanen er både strategisk og økonomisk. Målet er å prioritere de kirkebyggene som synes best egnet for å oppnå bispedømmets strategiske målsettinger framover, samtidig som det bidrar til å effektivisere kostnadene.»

For flere prostier og sokn har prosessen ledet til en vurdering av hvilke kirker blant flere som det strategisk og økonomisk kan satses på i det videre. I Kirkelig Fellesråd i Oslo 13. juni og Oslo bispedømmeråd 20. juni d.å. sak 55/19 ble det som kjent vedtatt følgende med tanke på Ellingsrud og Furuset sokn:

«Furuset kirke skal være soknekirke i Ellingsrud og Furuset sokn. Ellingsrud kirke fristilles for utleie. Det arbeide videre med sikte på inngåelse av leieavtale med Kirkens Bymisjon i tråd med intensjonsavtalen mellom Kirkens Bymisjon Oslo og styringsgruppen datert 09.04.19.»

Begrepet fristilling

Det er riktig at begrepet fristilling ikke er brukt i kirkeloven. Dette er i så henseende ikke et juridisk begrep. I innstillingen fra styringsgruppen datert 30.11.2018, står det beskrevet at:

«Når en kirke fristilles som soknekirke, ligger den under fellesrådets ansvarsområde, og det er fellesrådet som kan leie ut kirken.»

Det dreier seg altså om endret bruk, hvor den nærmere oppfølgingen må skje konkret i hvert enkelt tilfelle.

Faktiske og juridiske konsekvenser av utilstrekkelige bevilgninger

Kirkeloven og øvrig kirkelig regelverk bygger på en rekke økonomiske forutsetninger, blant annet når det gjelder drift og forvaltning av kirkene.

Sviktende økonomiske forutsetninger for kirkeforvaltningen får den faktiske konsekvens at kirken gjennom sine organer må prioritere – all den tid realitetene viser at det ikke er grunnlag for å opprettholde drift av alle kirker på nivå med tidligere. Dernest kan heller ikke det kirkelige regelverket tolkes uavhengig av de finansielle forutsetninger for ordningene. Utilstrekkelige bevilgninger får med andre ord både faktiske og juridiske konsekvenser for Oslokirken.

Etter reglene om bruk av kirken, fastsatt av Kirkemøtet, har menighetsrådet etter § 5 bruksrett til kirken. Menighetsprestene har også en tilsvarende rett etter § 12. De samme regler sier imidlertid ikke noe om situasjonen der de økonomiske forutsetninger for å forvalte kirkene på nivå med tidligere brister eller forrykkes, slik vi har beskrevet om situasjonen i foreliggende tilfelle. En slik situasjon er for regelverket ukjent, såfremt en ser bort fra alternativet om nedleggelse.

Løsninger må da finnes gjennom prosesser slik som kirkebruksplanen har lagt opp til. Også dersom Kirkemøtet i fremtiden fastsetter nærmere regler om dette, kan det ikke hefte særlig tvil ved at realitetsorienterte ordninger i så fall vil måtte åpne for mellomløsninger mellom på den ene siden ordinær drift og på den annen side nedleggelse av kirker.

Formålsbetraktninger og «fra det mer til det mindre-perspektiver» tilsier at det er bedre å finne frem til løsninger i kirkeforvaltningen, heller enn å måtte være henvist til å gå inn på nedleggelse. Det siste har kirkebruksplanen hatt til hensikt å unngå så lenge det er mulig.

I brevet er det stilt spørsmål om hvorfor Kirkerådets brev av 20. juni 2017 ikke har vært gjort kjent for menighetene. Fra vårt perspektiv har arbeidet med Kirkebruksplanen og disse spørsmålene dreid seg om å finne frem til praktikable løsninger mellom på den ene siden drift på samme nivå som tidligere, og nedleggelse av kirker på den annen side. Vi har i denne sammenheng ikke vurdert nevnte brev som en motsetning til dette, men uttrykk for at dette er kompliserte spørsmål som på regelnivå må finne sin løsning gjennom fremtidige ordninger.

Som også Kirkerådet kommer inn på i innlegget i Vårt Land 27. august 2019, beskriver de situasjonen hvor fellesrådet ikke har tilstrekkelig med midler fra kommunen til å klare drift og vedlikehold av kirkebygg, som at lovens «bærende forutsetninger» ikke er oppfylt. Denne situasjonen oppstår fordi kommunen ikke oppfylder sine lovbestemte plikter. Forutsetningene for rollefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd er da ikke oppfylt.

Som Kirkerådet videre kommenterer, må en da finne løsninger som i størst mulig grad opprettholder de hensyn ordningene er fundert på.

Som ett alternativ peker Kirkerådet på utleie og sambruk som en mulig løsning. Menighetsrådet bistår da økonomisk ved å dekke merutgiftene for dets ønskede bruk. Denne typen ordninger hvor sambruk ikke gir eksklusiv bruksrett for leietaker, vil ikke stride mot forbudet mot å påhefte bruksretter. Som et alternativ peker Kirkerådet på at eksklusiv utleie over lengre tid også må kunne aksepteres, forutsatt at menighetsrådet har vært involvert og har kommet til at det ikke kan bistå fellesrådet økonomisk.

Med vennlig hilsen

Robert Wright
kirkeverge

Elise Sandnes e.f.
stiftsdirektør

Svein Chr. M. Hammerstrøm
jurist/seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Ellingsrud og Furuset menighet

Ulsholt veien 37

1053 OSLO